

כֵּן יָקוּם!
(חתימת המלכות)

ספר חמישי
על המשכון⁽¹⁾
ובו הקדמה וארבעה שערים.

הקדמה.
מונחי המשכון.

701. משכון פרושו תפישת נכסים לבטחון זכות שיש לגבות מתוכם. משכון (קחן).
702. נכסים אלה קוראים להם משכון וגם ממושכון.⁽²⁾ חבול פרושו לקוח דבר במשכון. ממושכון(מרהון).
703. ממשכון הוא נותן המשכון. חבול (ארתהאן).
704. מקבל-המשכון הוא מי שממושכון אצלו. ממשכון (ראהן).
705. שלישי הוא מי שהאמינוהו הממשכון ומקבל-המשכון, והפקידו בידו שלישי (ערל). מקבל המשכון (מרתהן).
ומסרו לו את המשכון.

שער ראשון.
על קשר המשכון
ובו שלשה פרקים.

פרק ראשון.
על יסודי קשר המשכון.

706. קשר המשכון הוא בהצעה וקבלה שבין הממשכון ובין מקבל המשכון; הקשר, כיצד? אבל אין הקשר נעשה גמור ומחייב אלא משעת נטילת המשכון, לפיכך, יכול הממשכון לחזור בו מהמשכון לפני המסירה.⁽²⁾
707. ההצעה והקבלה באות על ידי אמירת דברים המעידים על ההסכם, הצעה וקבלה. כגון אם אמר הממשכון: „הרי חפץ זה משכון כנגד החוב שיש לך עליי, או אם

⁽¹⁾ עיין: מפרק חברת חירם נ. בנק עותומן — C. A. 80/29 1 P.L.R. 560
מחאווי נ. יו"ר הוצאה לפועל יפו — H. C. 27/30 1 P.L.R. 490
טנבאום נ. מיקאתי — C. A. 70/38 5 P.L.R. 296
רקבה נ. עואדת — C. A. 192/40 7 P.L.R. 527
עזאר נ. חבש — C. A. 45/30 4 Rot. 1299
⁽²⁾ עיין: בנק אנגלו פלשתינה נ. המנהל הכללי של רכבות א"י — C. A. 74/38 5 P.L.R. 299

אמר דברים אחרים כיוצא באלה, ואמר מקבל המשכון: „קבלתי“, או „הסכמתי“.
או בטוי אחר המעיד על הסכמה, ולא הצריכו שתאמר המלה „משכון“, דוקא.
כיצד? מי שקנה דבר בכ״כ גרש, ונתן נכסים למוכר ואמר: „שמור אלה
תחת ירך עד שאשלם לך את המעות“, געשו הנכסים משכון.

פרק שני.

על תנאי קשר המשכון.

708. הממשכן ומקבל המשכון צריך שיהיו שניהם בני דעת. ולא הצריכו
כשרות הצדדים. שיהיו בוגרים, דוקא. ואפילו קטן מבחין אפשר לו שיהא ממשכן, או מקבל משכון.
709. המשכון צריך שיהא דבר הראוי למכירה. מה יכול להיות
משכון?
לפיכך, צריך שיהא המשכון בעולם בשעת הקשר, נכסי בעלים, ושתהא
מסירתו בגדר האפשר.¹
710. הדבר שהמשכון משמש לו לבטחון, צריך שיהא נמנה על נכסים
משכון? מה נתן?
שיש בהם משום אחריות-לנזק.
כיצד? מותר לתת משכון לנכסים גזולים; ואולם משכון לנכסי משמרת
אינו שלם.

פרק שלישי.

על הדברים המחוברים למשכון, ועל החלפת משכון באחר, והוספה עליו לאחר הקשר.

711. מאחר שכל הכלול במכר, סתם, כלול גם במשכון, הרי אם משכן
מה נכלל במשכון?
אדם שדהו, נכללים בו כל מה שבתוכו, כגון האילנות והפירות ושאר הנטיעות
וכל הזרוע בו, אף אם לא פָּרַשׁ.
712. מותר להחליף את המשכון, ולתת במקומו משכון אחר.
החלפת המשכון.
כיצד? מי שמשכן שעונו בחוב של כ״כ גרש, הרי אם לקח חרב, ואמר:
„קח זאת תחת השעון“ והחזיר הממשכן את השעון, ולקח החרב — געשתה החרב
משכון לבטחון אותן המעות.
713. אפשר לו לממשכן להוסיף על המשכון לאחר גמר הקשר.
הוספה על המשכון.
כלומר, משכן אחד דבר, והוסיף אחר כך על המשכון, הרי ההוספה מצטרפת
לקשר העיקרי, כאילו געשה הקשר מעיקרו על כל הנכסים האלה, ורואים את כל
הנכסים כמשכון לחוב שהיה קיים בשעת ההוספה.

¹ עיין: בנק כללי הלואה וחסכון נ. רושם החברות, לעיל.

² עיין: סבין נ. שיבל — C. A. 24/30 1 Rot. 397

הבנק החקלאי הערבי נ. יויר ההוצאה לפועל ירושלים — H. C. 93/36 8 Rot. 412

714. נכסים שהיו ממושכנים לבטחון חוב, אפשר להגדיל את החוב כנגד הגולת החוב. אותו המשכון.

כיצד? מי שמשכון שעון הזה אלפים גרש. לבטחון חוב של אלף גרש. ולקח אחר כך מאת בעל חובו חמש מאות גרש נוספים בערובת אותו המשכון. נעשה השעון משכון לבטחון אלף וחמש מאות הגרש.

715. שבח המשכון נעשה גם הוא משכון יחד עם המשכון העיקרי.¹ שבח המשכון.

שער שלישי.
על החפץ הממושכן
ובו שני פרקים.

פרק ראשון.
על החזקת המשכון והוצאותיו.

722. חייב מקבל-המשכון לשמור את המשכון בעצמו, או על ידי מי שנאמן שמירת המשכון עליו, כגון על ידי בני משפחתו, שוהפג או משרתו.

(¹) עיין: טבין ג. שיבל, לעיל.

(²) עיין: מפרק חברת חירם ג. בנק עוחומן, לעיל.

שוארץ ג. יו"ר ההוצאה לפועל חיפה — H. C. 31/38 5 P.L.R. 307

723. הוצאות הכרוכות בשמירת המשכון, כגון שכר המקום והשומר, על מקבלי-המשכון.¹ היצאת שמירה.
724. המשכון, כשהוא בהמה, חייב הממשכן במזונותיה ובשכר רועה. והוא המשכון הוא נכסים-שאינם-נדדים, חייב הממשכן בכל הוצאות השפחתם והחזקה. היצאות השכתה והחזקה.
725. הממשכון, או מקבלי-המשכון, שהוציא מדעת עצמו הוצאות שחייב בהם השני, הרי הוא כמתנדב, ואין לו, לצוּיָא, כל זכות תביעה על חברו. היצאות שלא ברשות.

פרק שני.

על המשכון-השואל.

726. מותר לו לאדם לשאול נכסים מאת חברו, ולמשכנם מדעתו. קוראים לזה: משכון-שואל. משכון שאול (הן קסטעאר).
727. בעלי הנכסים שנתנו רשות על דרך הסתם, רשאי השואל למשכנם מכל מקום. רשיון סתם.
728. בעלי הנכסים שהגבילו את רשיונם, והתנו בו שלא ינתנו הנכסים במשכון, אלא לבטחון סכום ידוע, או לבטחון נכסים ידועים, או אצל אדם ידוע, או בעיר פלונית, אין השואל יכול למשכן את החפצים אלא לפי התנאים שהתנו הבעלים. רשיון מוגבל.

שער הביעי.

על דיני קשר המשכון

ובו ארבעה פרקים.

פרק ראשון.

על עיקרי המשכון.

729. מדין המשכון שיהא מקבל-המשכון זכאי לעכב את המשכון עד לפדיונו; ואם מת הממשכן, זכותו של מקבל-המשכון קודמת לזכותם של יתר בעלי-החובות, ויכול הוא לגבות את החוב מתוך המשכון.

זכות עכוב
המשכון.

⁽¹⁾ עיין: גוזאני ובניו ג. ברקלים בנק — C. A. 169/41 8 Rot. 438

730. אין המשכון מונע את זכות דרישת החוב, והרשות שמורה ביד המשכון אינו מקבל-המשכון לתבוע את החוב גם לאחר שקבל את המשכון.⁽¹⁾
 מונע את דרישת החוב

731. חלק מהחוב שנפרע, אין בו כדי לחייב את החזרת חלק המשכון כשעור החוב שנפרע; וזכאי מקבל-המשכון לכבוש את כל המשכון ולהחזיקו תחת ידו עד אם נפרע החוב במלואו.
 הזכות לעכב כל המשכון עד לפרעון כל החוב.

אבל שני חפצים שניתנו במשכון, הרי אם יחדו סכום לכל חפץ וחפץ, וטולק הסכום האחד, יכול הממשכן לפדות את המשכון שכנגד חוב זה בפני עצמו.⁽²⁾

732. זכאים הבעלים לדרוש מאת הממשכן לפדות את המשכון-השואל, ולהחזירו לידם. ואם לא השיגה ידו של השואל, ולא מצא כדי פדיון המשכון, יכול המשאל לפרוע את החוב מביתו, ולהפקיע את נכסיו משעבוד משכון.
 המשאל הדורש את פדיון המשכון השאל.

733. ממשכן ומקבל-המשכון שמתו, אין המשכון בטל.
 מות, ובטול המשכון.

734. מת הממשכן, הרי יורשיו הגדולים עומדים תחתיו, ועליהם לפרוע את החוב מנכסי המוריש ולפדות את המשכון. היה היורש קטן, או שהיה גדול ונפקד מקומו, כלומר, הלך בדרך רחוקה, מוכר אפוטרופסו את המשכון מדעת מקבל-המשכון, ופורע בדמיו את החוב.

735. אין המשאל יכול להוציא את נכסיו מיד מקבל-המשכון עד שלא פרע את החוב שכנגד המשכון, בין אם השואל-הממשכן חי, או שמת לפני פדיון המשכון.
 זכות המשאל.

736. מת הממשכן-השואל כשהוא פושט-רגל, נשאר המשכון-השואל ממושכן כמקודם בידי מקבל-המשכון, ואינו יכול למכרו אלא מדעת המשאל. ואם רצה המשאל למכור את המשכון ולשלם בדמיו את החוב, הרי אם יש במחיר כדי פרעון החוב, נמכר המשכון אף שלא ברצון מקבל-המשכון; ואם לא היה בו כדי פרעון החוב, אינו יכול למכרו אלא ברצון מקבל-המשכון.
 ממשכן-שואל שמת.

737. מת המשאל, וחובותיו יתירים על נכסיו, מצווים על הממשכן לפרוע את החוב ולהחזיר את המשכון לאחר פדיונו; ואם לא השיגה ידו לפרוע את החוב, נשאר המשכון-השואל ממושכן ביד מקבל-המשכון כמו שהיה קודם לכן. ואולם רשאי יורשו של המשאל לפרוע את החוב, ולפדות את המשכון, ואם דרשו בעלי החובות של המשאל את מכירת המשכון, והיה במחירו כדי החוב, הרי זה נמכר אף שלא ברצון מקבל-המשכון; ואם אין בו כדי פרעון החוב, אין למכרו אלא ברצון מקבל-המשכון.
 משאל שמת.

738. מקבל-המשכון שמת, נשאר המשכון ממושכן ביד יורשיו.
 מקבל- המשכון שמת.

⁽¹⁾ עיין: חברת קואקר אוטס נ. אפשטין — C. A. 85/31 4 Rot. 1467
⁽²⁾ עיין: טאיאן נ. יור' ההוצאה לפועל שכס — H. C. 19/29 1 P.L.R. 382

739. מי שנתן משכון לבטחון חובות שהוא חייב לשנים, הרי אם פרע את חובו של האחד, אינו זכאי לדרוש חזרה את מחצית המשכון, ואינו יכול לפדותו, אלא אם פרע את החובות שהוא חייב לשניהם במלואם.
740. מי שנטל משכון משנים, רשאי להחזיקו תחת ידו עד אם נפרע משניהם את חובו במלואו.
741. ממשכן שהשחית את המשכון, או שהטיל בו מום — חייב, ואם השחיתו מקבל-המשכון או שפגמו, מנכים את ערכו מהחוב.⁽¹⁾
742. זר שהשחית את המשכון, הרי הוא משלם את שווי ביום ההשחיתה, והשני נעשה משכון אצל מקבל המשכון.

פרק שני.

על זכות שליטתם של הממשכן ומקבל-המשכון במשכון.

743. ממשכן, או מקבל-המשכון, שמשכן את המשכון אצל אחר שלא מדעת חברו, הרי זה בטל.
744. ממשכן שמשכן את המשכון אצל אחר מדעת מקבל-המשכון, בטל המשכון הראשון, והמשכון השני קיים.
745. מקבל-המשכון שמשכן את המשכון מדעת הממשכן, בטל המשכון הראשון, והמשכון השני שלם, ודינו כדון המשכון-השואל.
746. מקבל-המשכון שמכר את המשכון שלא ברצון הממשכן, הברירה ביד האחרון: רצה — מבטל את המכר, רצה — מסכים לו ומקיימו.⁽²⁾
747. ממשכן שמכר את המשכון שלא ברצון מקבל-המשכון, אין המכר קיים, ואין זה פוגע בזכות מקבל-המשכון לעכב את המשכון תחת ידו, ואילו משנפרע החוב נעשה המכר קיים.
- וכן אם הסכים מקבל-המשכון למכר, הרי זה קיים, והמשכון נפקע משעבודו, והחוב בעינו עומד, ומחיר הממכר נעשה משכון תחת הממכר. לא הסכים מקבל-המשכון, הברירה ביד הלוקח: רצה — מחכה עד לפדיון הממכר, רצה — דורש מהשופט שיבטל את המכר.
748. אחד הממשכן ואחד מקבל-המשכון, יכול כל אחד מהם להשאיל ברצון חברו את המשכון לאחר, ויכולים שניהם להחזירו לשעבודו הראשון.
749. יכול מקבל-המשכון להשאיל את המשכון לממשכן, ובכגון זה, אם מת הממשכן, מקדימים את זכותו של מקבל-המשכון לזכותם של בעלי-החוב.

⁽¹⁾ עיין: כהן נ. בנק מורחי, לעיל.
גוזאני ובניו נ. ברקליס בנק, לעיל.

⁽²⁾ עיין: כהן נ. בנק מורחי, לעיל.

750. אין מקבל-המשכון רשאי ליהנות מהמשכון שלא ברצון הממשכן. ההנאה מהמשכון.
אבל אם רצה הממשכן והרשהו לכך, משתמש מקבל-המשכון במשכון ואוכל פירותיו, כגון חלב ופירות ממינים שונים, ואין לנפות דבר מהחוב.

751. מקבל-המשכון שרצה לצאת למקום אחר, רשאי הוא ליטול אתו את המשכון, כשאין הדרך בחזקת סכנה. מקבל-המשכון שיצא למקום אחר.

פרק שלישי.

על דין משכון שהופקד בידי שלישי.

752. יד השליש כיד מקבל-המשכון. כחו של השליש.
כלומר, הממשכן ומקבל-המשכון שרצו שניהם להפקיד את המשכון אצל מי-שנאמן-עליהם, והסכים הלה להחזיק את המשכון תחת ידו — המשכון גמור ומחייב, ואתו השליש בא במקומו של מקבל-המשכון.

753. הותנה בשעת הקשר שיחזיק מקבל-המשכון את המשכון תחת ידו, הסכם להשליש אחרי הקשר.
ורצו לאחר כך הממשכן ומקבל-המשכון להפקידו בידי אחר, הרי זה מותר.

754. כל עוד לא נפרע החוב אין השליש רשאי להחזיר את המשכון חובת השליש. חובת השליש.
לממשכן, או למקבל-המשכון, אלא מדעת השני, ואם החזיר, זכאי לדרשו חזרה. ואם נשמד המשכון עד שלא הוחזר, חייב השליש בדמיו.

755. מת השליש, מפקידים את המשכון בידי שלישי אחר שהסכימו עליו שלישי שמת. שליש שמת.
שני הצדדים, ואם לא באו לידי הסכם, מפקיד השופט את המשכון ביד שלישי.

פרק רביעי.

על מכירת המשכון.

756. אין הממשכן, או מקבל-המשכון, יכול למכור את המשכון אלא מכירת המשכון. מכירת המשכון.
מדעת חברו.

757. הגיע זמן פרעונו של החוב, וסרב הממשכן לפרעו, מצווה עליו ממשכן סרב ממשכן סרב לפרוע את החוב בזמנו.
השופט למכור את המשכון ולפרוע בדמיו את החוב. ואם הוסיף ועמד בסרובו, החוב בזמנו.
מוכר השופט את המשכון ופורע במחירו את החוב.⁽¹⁾

758. הממשכן שנעלם, ולא נודע אם הוא חי או מת, דורש מקבל-המשכון ממשכן שנעלם. ממשכן שנעלם.
מהשופט שימכור את המשכון ויפרע בדמיו את החוב.

759. כשיש חשש לקלקול המשכון רשאי מקבל-המשכון למכרו ברשות השופט, והמחיר עצמו נעשה משכון בידו. ואם מכר שלא מדעת השופט — חייב.⁽²⁾ חשש לקלקול המשכון.

⁽¹⁾ עיין: חברת קואקר אוטו נ. אפשטיין, לעיל.

⁽²⁾ עיין: הבנק החקלאי הערבי נ. יו"ר ההוצאה לפועל ירושלים, לעיל.

הוא הדין במשכון כרם או גן שהבשילו פירותיו, ויש חשש רקבון, רשאי מקבל-המשכון למכור מדעת השופט; ואם מכר על דעת עצמו — חייב.

760. יכול הממשכן למנות את מקבל-המשכון, או את השליש, או אדם אחר, מורשה למכירת המשכון בהגיע זמן הפרעון; ואין הממשכן יכול להעבירו אחר כך מהרשאתו, ואינו מודח מהרשאתו, לא במיתת הממשכן ולא במיתת מקבל-המשכון.

מקבל-המשכון
שנתמנה מורשה
למכירת
המשכון.

761. המורשה למכירת המשכון מוכר את המשכון בהגיע זמן פרעונו של החוב, ומוסר את המחיר למקבל-המשכון; ואם טרב, כופים את הממשכן למכור. טרב אף הוא מוכרו השופט.
ואם נפקד מקומו של הממשכן או מקום יורשיו, כופים את המורשה למכור את המשכון. טרב — מוכרו השופט.

סמכותו של
המורשה.

סאמר המלכות: 25 לחודש צ'ר שנת 1288.

יורד ועדת המגילה
וחבר מועצת הבקורת השרעית

עמר חלוצי

חבר מועצת המדינה

סיף אל-דין

חבר מועצת המשפטים

אחמד חלמי

חבר מועצת הבקורת השרעית

עיסא רוחי.

סמונה על הדרשות
וחבר מועצת הבקורת השרעית

סיד חליל

חבר מועצת המשפטים

אחמד חלוצי

חבר ועדת המגילה

עלא-אל-דין בנו של אבן-עבדין.

סנהל בית-ספר השופטים

סיד יונס והבי